

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра фінансів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фінанси домогосподарств

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа і страхування»

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30 січня 2021 р.

м. Івано-Франківськ - 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація			
Назва дисципліни	Фінанси домогосподарств		
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)		
Викладач (-і)	к.е.н., доц. Мигович Т.М.		
Контактний телефон викладача	+38(050)0256087		
E-mail викладача	tetiana.myhovych@pnu.edu.ua		
Формат дисципліни	Очний/заочний		
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год		
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/		
Консультації	Очні та онлайн консультації: згідно розкладу		
2. Анотація до курсу			
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є фінансова поведінка домогосподарств щодо формування особистого бюджету, витрачання коштів і здійснення заощадень в сучасних умовах соціально-економічного розвитку.</p>			
3. Мета та цілі курсу			
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є підвищення рівня фінансової грамотності як на загальнонаціональному, так і особистому рівнях. Дисципліна орієнтує на пошук взаємозв'язків та взаємозалежностей між механізмами ухвалення особистих рішень у сфері фінансів та їх наслідками в повсякденному житті людини і держави</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців системи знань з організації та функціонування фінансів домогосподарств, набуття практичних навичок управління вхідними і вихідними фінансовими потоками домогосподарств, їх збалансування та оптимізації.</p>			
4. Результати навчання (компетентності)			
<p><u>Загальні компетентності:</u> Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p><u>Фахові компетентності:</u> Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</p>			
5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни - 180 год. 6 кредитів ЄКТС			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		32	
практичні		32	
самостійна робота		116	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	072 «Фінанси, банківська справа і страхування»	третій	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни					
Тема, план	Форма заняття	Літера-тура	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
ТЕМА 1. ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВИ. Сутність домогосподарства. Поняття домогосподарства як організаційно виокремленої та економічно самостійної ланки виробничої сфери. Місце домогосподарства в соціально-економічній системі	Лекція, практичне, само-стійна робота здобу-вача освіти	1-8, 13-20	25	5/100	1,2 т.
ТЕМА 2. ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ Фінансові ресурси домогосподарства. Фактори, що впливають на розмір фінансових ресурсів домогосподарств. Джерела формування фінансових ресурсів домашніх господарств. Напрями використання фінансових ресурсів. Фінансові потоки домогосподарств. Вхідні і вихідні фінансові потоки фінансів домашніх господарств. Класифікація фінансових потоків домогосподарств. Тестування	Лекція, практичне, само-стійна робота здобу-вача освіти	14, 1-8	20	5/100	3,4 т.
ТЕМА 3. ДОХОДИ ДОМОГОСПОДАРСТВ І НАПРЯМИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ. Доходи домогосподарства, їх складові та фактори. Види доходів домогосподарств: грошові, загальні і сукупні. Грошові доходи домогосподарств, їх склад і джерела формування. Номінальні й реальні доходи домогосподарств. Формування чистого доходу домогосподарств. Витрати домогосподарств та їх складові. Класифікація споживчих видатків домогосподарств. Сукупні витрати домогосподарств та особливості їх використання. Класифікація витрат домогосподарств.	Лекція, практичне, само-стійна робота здобу-вача освіти	10, 13-20	25	5/100	5,6 т.

<p>Оподаткування доходів домогосподарств та його оптимізація. Податкове навантаження на домашні господарства. Основні елементи оподаткування домогосподарств в Україні.</p>					
<p>ТЕМА 4. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ У ДОМОГОСПОДАРСТВАХ І ПОБУДОВА БЮДЖЕТУ ДОМАШНЬОГО ГОСПОДАРСТВА. Планування та регулювання фінансових потоків домогосподарств. Збалансування вхідних і вихідних фінансових потоків домогосподарств. Бюджет домогосподарства. Основні фази побудови бюджету. Основи збалансування бюджету. Домашня касова книга: принципи побудови. План-прогноз реалізації фінансових цілей домашнього господарства. Мінімальний споживчий бюджет. Оптимальний (раціональний) споживчий бюджет. Фінансова поведінка домогосподарств та управління особистими фінансами в умовах ринку. Уподобання та обмеження домашнього господарства. Бюджетні обмеження домогосподарств. Оптимальний споживчий набір.</p>	<p>Лекція, практичне, само-стійна робота здобувача освіти</p>	<p>1-8, 13-20</p>	<p>20</p>	<p>5/100</p>	<p>7,8 т.</p>
<p>ТЕМА 5. ПОВЕДІНКА ДОМОГОСПОДАРСТВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ. Формування і використання інвестиційного потенціалу грошових доходів домогосподарств. Інвестиції: суть і форми. Трансформація заощаджень домогосподарств в інвестиції. Використання ощадних фінансових інструментів. Поведінка під час кредитних операцій. Операції щодо обміну валют.</p>	<p>Лекція, практичне, само-стійна робота здобувача освіти</p>	<p>9,11, 12, 1-8</p>	<p>25</p>	<p>10/100</p>	<p>9,10 т.</p>

Страховання та його необхідність. Страхова культура. Формування страхового портфелю та управління ним. Контрольна робота					
ТЕМА 6. ФІНАНСОВІ БЕЗПЕКА ДОМОГОСПОДАРСТВ У РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ. Фінансова безпека людини. Фінансова безпека домашніх господарств як економічне поняття. Класифікація фінансових ризиків домогосподарств і способи їх усунення. Мета та завдання фінансової безпеки домашнього господарства. Заощадження. Державне забезпечення фінансової безпеки домогосподарств. Фінансові важелі забезпечення фінансової безпеки домогосподарств: прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальне пенсійне забезпечення, податків пільги, дотації і субвенції. Складові елементи фінансової безпеки домашнього господарства: соціальна безпека, валютна безпека, інвестиційна безпека, грошово-кредитна безпека. Тестування.	Лекція, практичне, самостійна робота здобувача освіти	14-20	20	5/100	11,12 т.
ТЕМА 7. АНАЛІЗ СТАНУ ФІНАНСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ. Фінансовий стан домогосподарств. Цілі сталого розвитку. Характеристика індикаторів фінансового стану та фінансової безпеки домогосподарств. Обсяг ВВП на душу населення. Інфляція та її вплив на фінансовий стан домогосподарств. Рівень безробіття та заробітної плати. Освіта як складова розвитку людського розвитку.	Лекція, практичне, самостійна робота здобувача освіти	1-8, 13-20	25	x	13 т.
ТЕМА 8. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСІВ ДОМАШНІХ ГОСПОДАРСТВ В	Лекція, практичне, само-	1-8, 13-20	20	15/100	14, 15 т.

<p>УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ. Глобалізація економіки та її вплив на фінанси домашніх господарств. Стратегії фінансової поведінки домогосподарств і фінансова грамотність населення. Фінансово активні та фінансово пасивні домогосподарства. Заощадження. Приватний бізнес. Індивідуальне завдання</p>	<p>стійна робота здобувача освіти</p>				
---	---------------------------------------	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>- «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>- «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>- «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>- «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС за схемою:</p> <table border="1" data-bbox="624 1570 1449 2049"> <thead> <tr> <th>університетська шкала</th> <th>національна шкала</th> <th>шкала ЄКТС</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>відмінно</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>80-89</td> <td rowspan="2">добре</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70-79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60-69</td> <td rowspan="2">задовільно</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>50-59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26-49</td> <td>незадовільно (з можливістю повторного складання)</td> <td>FX</td> </tr> <tr> <td>1-25</td> <td>незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)</td> <td>F</td> </tr> </tbody> </table>	університетська шкала	національна шкала	шкала ЄКТС	90-100	відмінно	A	80-89	добре	B	70-79	C	60-69	задовільно	D	50-59	E	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
університетська шкала	національна шкала	шкала ЄКТС																					
90-100	відмінно	A																					
80-89	добре	B																					
70-79		C																					
60-69	задовільно	D																					
50-59		E																					
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX																					
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F																					

Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує тестування, одну контрольну роботу та самостійну роботу – індивідуальне завдання, які є допуском до складання іспиту. Головною їх метою – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Семінарські заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за поточне тестування (10 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (15 балів); – оцінка за контрольну роботу (15 балів); – оцінка за самостійну роботу – індивідуальне завдання (10 балів).
Підсумковий контроль	Форма контролю (екзамен); форму здачі (письмова); структура білета – тестові завдання (50 тестів); розподіл балів за завдання – 1 бал за 1 правильну відповідь, max 50 балів.

7. Політика курсу

Письмові роботи навчальної дисципліни це тестування, контрольна робота, самостійна робота – індивідуальне завдання.

Академічна доброчесність при вивченні навчальної дисципліни відповідає принципу академічної доброчесності Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» від 29 грудня 2015 року. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з навчального закладу; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих навчальним закладом пільг з оплати навчання.

Відвідування занять є обов'язковим елементом вивчення дисципліни, за винятком пропусків за поважної причини.

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат).

Пропущені практичні заняття студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій .

Поточні незадовільні оцінки, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

8. Рекомендована література

1. Воробйов .М., Ворошило В. Фінанси домашні господарств фінансовій системі держави: моногр. Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2013. 232 с
2. Гудзь Т. П. Фінанси домогосподарств за сучасних економічних умов в Україні. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2015. №3. С. 145–152
3. Драган О. А. Теоретичні основи формування системи управління фінансами домогосподарств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 841–845.
4. Іванов С.В. Фінанси домогосподарств: аналіз у контексті політики забезпечення добробуту населення України. *Фінанси України*. 2018. № 9 (274). С. 7-24.
5. Каламбет С. В. Специфічні особливості категорії фінанси домогосподарств. *Економіка та держава*. Київ. 2015. № 12. С. 108–114

6. Каламбет С. В. Фінанси домогосподарств як категорія. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Херсон. Вип. 13 Ч. 3. 2015. С. 32–37.
7. Кізима Т.О. Фінанси домогосподарств: концептуальні засади теорії і практики: підручн. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 236 с.
8. Колєватова А. В., Кондрацька К. В. Роль та значення фінансів домогосподарств у ринковій економіці. *Modern Economics*. 2019. № 18. С. 55–60.
9. Кулина Г. М. Роль фінансів домогосподарств у розвитку страхування в Україні *Економіка та суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 406–411
10. Мінц, О. Ю. Механізми формування та використання фінансів домогосподарств в Україні. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : зб. наук праць. Маріуполь, 2017. Вип. 15. С. 226–231.
11. Пасажко Т. С. Фінанси домогосподарств як джерело інвестиційних ресурсів економіки України. *Економіка та держава*. Київ. 2015. № 7. С. 108–114
12. Сидорчук А. А. Необхідність формування інвестиційного портфеля домогосподарств. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. Ужгород, 2016. Вип. 1 (47). С.402–404. 272 с.
13. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; К., 2019. 272 с.
14. Фінанси, гроші та кредит : навч. посібник / Н. О. Шпак, Н. Б. Ярошевич, О. Я. Побурко. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.
15. Швайко М. Сучасні тенденції фінансів домогосподарств України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна серія «Економічна»*. Харків, 2020. (98), 46-54.
16. Ярошевич Н.Б. Фінанси: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В.ЛивдарЛьвів: Видавництво “Простір-М”, 2018. 298с.
17. Brown S., Ghosh P., Taylor K.. Household Finances and Social Interaction: *Bayesian Analysis of Household Panel Data. Income and wealse*. 2016 .vol. 62 issue 3. pp 467–488. 154 p.
18. Hlushchenko, O.V. (2016). Financial resources of households as a part of Ukraine’s national welfare fund. *Ekonomichnyy analiz: a collection of scientific papers*, 24, 1, 122-132. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/2514>.
19. The amount of state social benefits in 2020. Volyn Regional State Administration: official website. URL: <https://voladm.gov.ua/article/rozmiri-derzhavnih-socialnih-dopomog-u-20>
20. William T. Dickens, Robert K. Triest, Rachel B. Sederberg. The changing consequences of unemployment for household finances. *The Russell Sage Foundation Journal of the Social Sciences*. 2017. pp. 202–221.

Викладач _____ к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Мигович Т.М.